

- N.B. :** (1) Attempt any **five** questions, of which atleast **two** questions must be from **each** section.
(2) **All** questions carry **equal** marks.
(3) Answers of the **two** sections should be written in the **same** answer-books.

Section I

1. Define Rural Sociology. Explain the nature, scope, and importance of Rural Sociology.
2. What do you mean by 'social change'? Give an account of the factors responsible for social change.
3. What is mean by modernization? State the reasons and effects of modernization.
4. Elaborate the features of the rural society.
5. Write short notes on any **two** of the following :-
 - (a) Westernisation
 - (b) Concept of Self Sufficient Village
 - (c) Effects of Urbanisation
 - (d) Nuclear Village.

Section II

6. (a) State the consequences of sub-division and fragmentation of land holding.
(b) Suggest the measures to solve the problem of sub-division and fragmentation of land holding.
7. Why Agriculture productivity is less in India? Suggest the measures to increased the Agriculture productivity.
8. Explain the concept of economic holding. State the causes and consequences of uneconomic holding in India.
9. Discuss the role and significance of Agriculture in the Indian Economy.
10. Write short notes on any **two** of the following :-
 - (a) Land Records
 - (b) Zamindari System
 - (c) Co-operative Forming
 - (d) Tenancy Reforms.

[TURN OVER

Con. 194-HJ-7611-08.

2

(मराठी रूपांतर)

- सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. किमान दोन प्रश्न प्रत्येक विभागातून सोडविणे आवश्यक आहे.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
(३) दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तर-पत्रिकेत लिहा.

विभाग १

१. ग्रामीण समाजशास्त्राची व्याख्या सांगा. ग्रामीण समाजशास्त्राचे स्वरूप, व्याप्ती आणि महत्त्व विशद करा.
२. सामाजिक परिवर्तन म्हणजे काय ते सांगून ग्रामीण समुदायाच्या परिवर्तनाच्या घटकांची चर्चा करा.
३. आधुनिकीकरण म्हणजे काय ? आधुनिकीकरणाची विविध कारणे आणि परिणाम सांगा.
४. ग्रामीण समाजाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
५. पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा द्या :-
 - (अ) पाश्चिमात्यीकरण
 - (ब) स्वयंपूर्ण खेड्याची संकल्पना
 - (क) नागरीकरणाचे परिणाम
 - (ड) मध्यवर्ती खेडे.

विभाग २

६. (अ) शेतजमिनीच्या आंतरविभाजनाचे व तुकडीकरणाचे परिणाम सांगा.
(ब) शेतीच्या आंतरविभाजनावर आळा घालण्यासाठी उपाययोजना सूचवा.
७. भारतीय शेतीची उत्पादकता कमी का आहे ? भारतीय शेतीची उत्पादकता वाढविण्यासाठी उपाय सूचवा.
८. आर्थिक धारणक्षेत्राची संकल्पना विशद करा. भारतात आर्थिक धारणक्षेत्र नसण्याची कारणे आणि परिणाम सांगा.
९. भारतीय अर्थव्यवस्थेत शेतीव्यवसायाची भूमिका आणि कार्य सांगा.
- १० पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा द्या :-
 - (अ) जमिनीच्या हक्कनोदी
 - (ब) जमिनदारी पध्दती
 - (क) सहकारी शेती
 - (ड) कुळकायदे.
